

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zdravotnické právo, nebo zdravotnictví a právo

Zdravotnictví a právo jsou dvě disciplíny, které se doplňují, resp. jedno naplňuje druhé. Právo i v oboru zdravotnictví stojí jako forma, která upravuje vše, co se zdravotnictvím souvisí. Poskytování zdravotních služeb a odpovědnost s tím spojenou, vztahy mezi poskytovateli zdravotních služeb a pacienty, případně i postavení jiných subjektů, upravují předpisy práva veřejného i soukromého.

Tyto předpisy vymezují právní rámec zdravotnictví přes popis podmínek stanovených zákonem pro toho, kdo chce poskytovat zdravotní službu. Jsou upraveny i samostatné přestupky, jejichž skutkové podstaty mohou být naplňovány při poskytování zdravotních služeb. Veřejnoprávně jsou vymezeny aspekty zdravotního pojištění, které již je určitým překlenujícím do soukromého práva, a to právě i pozicí zdravotní pojišťovny ve vztahu vzniklém na základě smlouvy o péči o zdraví.

Do zdravotnického práva náleží i úprava léčiv, zdravotních prostředků, transplantací apod. Velmi zajímavým fenoménem v oblasti zdravotnictví je v právu i přeshraniční poskytování zdravotní péče, a to zejména v souvislosti s aplikací předpisů ohledně úhrady této zdravotní péče, její dostupnosti apod.

V soukromém právu zabírá velkou pasáž naplnění vztahu mezi pacientem a poskytovatelem, a to zejména vymezením práv a povinností, či povinností a práv v příslušných předpisech, jak je rozvinuto i níže. Na to navazuje úprava deliktní odpovědnosti, a to nejprve v rovině civilistické, následně v rovině trestněprávní.

Základním předpisem veřejného práva, v podstatě i kodexem pro poskytování zdravotních služeb je zákon č. [372/2011](#) Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Ten stanoví podmínky pro poskytování zdravotních služeb, druhy a formy zdravotní péče, práva a povinnosti pacientů, osob pacientům blízkým. Stanoví i povinnosti a práva poskytovatelů zdravotních služeb. Upravuje i postavení a práva i povinnosti zdravotnických pracovníků nad rámec pracovněprávních vztahů upravených zákoníkem práce.

Tento zákon o zdravotních službách upravuje i pravomoci jednotlivých institucí při udílení oprávnění k poskytování zdravotních služeb. Velmi důležitou je část věnovaná úpravě vedení zdravotnické dokumentace, která je významná i pro dokazování v řízení o odčinění nemajetkové újmy apod.

V oblasti veřejného práva jsou dále aplikovány zejména - zákon o specifických zdravotních službách, který upravuje zdravotní služby poskytované za zvláštních podmínek, a to zejména asistovanou reprodukci, sterilizaci, terapeutickou kastraci, testikulární pulpektomii, změnu pohlaví transsexuálních pacientů, psychochirurgické výkony atd. Specifické zdravotní služby jsou zde vymezeny taxativně.

Dalším zákonem, který stejně jako shora uvedený zákon o specifických zdravotních službách, je ve

vztahu k zákonu o zdravotních službách zákonem speciálním, je zákon o zdravotnické záchranné službě. Ten stanoví podmínky poskytování zdravotnické záchranné služby, které jsou tak specifické, a její výkon je tak jedinečný, že je nutné úpravu ponechat speciálnímu zákonu. Je to ale mimo jiné i proto, že zdravotnická záchranná služba patří do celého integrovaného záchranného systému spolu s Policií ČR a Hasičským záchranným sborem ČR, a tento v podstatě organizuje stát, resp. kraj s plnou odpovědností za fungování tohoto celého integrovaného záchranného systému.

Kromě jiných předpisů je veřejnoprávním předpisem ještě zákon o podmínkách výkonu lékařských povolání a zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povoláních.

I zde je Listina základních práv a svobod ústavním rámcem, neboť zejména článek 31 Listiny dává každému občanovi právo na ochranu zdraví se zmocněním dalších zákonů pro úpravu podmínek poskytování bezplatné zdravotní péče pro občany na základě veřejného pojištění. Rozsah a podmínky veřejného zdravotního pojištění upravuje zákon o veřejném zdravotním pojištění.

Předpisem soukromého práva i pro oblast zdravotnictví je kodex, tedy zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník. I v oblasti poskytování zdravotních služeb upravuje vztah mezi pacientem a poskytovatelem, poskytuje ochranu přirozeným právům, včetně práva na život a zdraví, na tělesnou a duševní integritu.

Kromě tradičních soukromoprávních institutů (ochrana osobnosti, náhrada, resp. zadostiučinění při způsobení nemajetkové újmy) upravuje občanský zákoník naprosto nový, dosud v právním řádu neupravený institut, to je smlouva o péči o zdraví. Úprava tohoto smluvního typu je v občanskoprávním prostředí nezbytná. Jednak proto, že na poskytování zdravotních služeb tím pádem dopadá úprava provedená v celé části čtvrté, hlavy první občanského zákoníku (všeobecná ustanovení o závazcích), a jednak i proto, že subjekty, které se pohybují na poli poskytování zdravotních služeb, to je zejména pacient a poskytovatel, ale i zdravotní pojišťovna, dostávají pozici rovných stran (při poskytování zdravotních služeb). Tím není narušena určitá hegemonie zdravotní pojišťovny podle zákona o veřejném zdravotním pojištění.

V duchu nového občanského práva je i koncepčně nově upravena deliktní odpovědnost, a to u náhrady, resp. zadostiučinění při vzniku nemajetkové újmy.

Občanský zákoník již v úvodních ustanoveních bude aplikován i v této oblasti. Např. § 5 ObčZ ohledně přihlášení se k odbornému výkonu evokuje, že i na zdravotnického pracovníka, jako příslušníka určitého povolání nebo stavu dopadá větší rozsah i intenzita povinností. Proti tomu u pacienta bude aplikováno ustanovení § 4 ObčZ o vyvratitelné domněnce o rozumu průměrného člověka u každé svéprávné osoby.

Přestože ustanovení § 1 odst. 1 poslední věta ObčZ proklamuje uplatňování soukromého práva nezávisle na uplatňování práva veřejného, poskytovatel a pacient mají práva a povinnosti při naplňování základního cíle poskytovaných zdravotních služeb, to je uspokojování nároků pacienta na ochranu zdraví při poskytnutí zdravotní péče, jehož obsah se vykládá mimo jiné i s aplikací zákona o zdravotních službách a dalších předpisů veřejného práva.

Do zdravotnictví, zejména úpravou podmínek bezpečnosti ochrany zdraví při práci, stanovením odpovědnosti za pracovní úrazy či nemoci z povolání, zasahuje také zákoník práce.

Velmi zajímavé je postavení tzv. Metodiky Nejvyššího soudu. Nejedná se o předpis, jedná se o aplikaci § 13 ObčZ ohledně použití rozhodnutí Nejvyššího soudu tak, aby každý mohl důvodně

očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako v metodice kvantifikované újmy na osobnostních právech (to je zdraví). V Metodice je upraveno mimo jiné i stanovení výše bolestného a výše ztížení společenského uplatnění.

I přes proklamaci uváděnou shora uvedenou v § 1 odst. 1 ObčZ o uplatňování soukromého práva nezávisle na uplatňování veřejného práva, je možné uzavřít, že porušení právní povinnosti podle § 2910 ObčZ, to je porušení zákona, se bude vztahovat i k porušení povinností stanovených pro pacienty i poskytovatele podle zákona o zdravotních službách, přestože tento zákon je zákonem veřejného práva. Na druhou stranu i pro výkon práva plnění povinností vyplývajících i ze zákona o zdravotních službách se bude posuzovat ze škály úpravy občanského zákoníku ohledně rozumu průměrného člověka, odborníka, člověka s omezenou svéprávností. Budou se aplikovat i předpisy o slabší straně, na druhou stranu i o zákazu bezdůvodného zneužívání vlastní schopnosti k újmě druhých apod.

JUDr. Jaroslav Svejkský,
advokát

[AK Svejkský, Kabelková, Šlauf a spol.](#)

Kamenická 2378/1
Východní Předměstí
301 00 Plzeň

Tel.: +420 377 227 287

e-mail: plzen@aksvejksky.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)